Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2010, sp. zn. 4 Tz 45/2010, ECLI:CZ:NS:2010:4.TZ.45.2010.1

Číslo: 26/2011

Právní věta:

Je-li soud povinen podle určitého zákonného ustanovení (např. podle § 419 tr. zákoníku) zkrátit dosud nevykonaný úhrnný nebo souhrnný trest uložený odsouzenému jak za čin, který již není trestným činem, tak za čin, který je nadále trestným činem, musí tak učinit i v případě, že zkrácený trest bude stanoven ve výměře pod dolní hranicí zákonné trestní sazby vymezené pro daný druh trestu (např. u trestu zákazu činnosti ve výměře kratší než 1 rok), a to třeba z důvodu, že původní trest byl uložen na dolní hranici příslušné trestní sazby.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.10.2010

Spisová značka: 4 Tz 45/2010

Číslo rozhodnutí: 26

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Souhrnný trest, Úhrnný trest, Ukládání trestu

Předpisy: § 35 odst. 1 tr. zák.
§ 35 odst. 2 tr. zák.
§ 419 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl stížnost pro porušení zákona, kterou podala ministryně spravedlnosti v neprospěch obviněného J. P. proti usnesení Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 13. 1. 2010, sp. zn. 3 T 14/2009, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 16. 2. 2010, sp. zn. 13 To 45/2010.

Z o d ů v o d n ě n í :

Trestním příkazem Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 16. 2. 2009, sp. zn. 3 T 14/2009, který nabyl právní moci dne 3. 3. 2009, byl obviněný J. P. uznán vinným trestnými činy řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák. a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák., jichž se dopustil ve stručnosti tím, že dne 28. 1. 2009 v B. n. J. řídil osobní motorové vozidlo tov. zn. Fiat Brava, přestože mu byl trestním příkazem

Okresního soudu v Mladé Boleslavi, sp. zn. 3 T 149/2008, který nabyl právní moci dne 30. 12. 2008, uložen trest zákazu řízení motorových vozidel všech druhů na dobu 1 roku, a nebyl tedy držitelem řidičského oprávnění podle zákona č. 361/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Za to mu byl uložen podle § 180d tr. zák. a § 45 odst. 1 a § 45a odst. 1 tr. zák. úhrnný trest obecně prospěšných prací ve výměře 200 hodin a podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všech druhů na dobu 1 roku.

V souvislosti s nabytím účinnosti zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění zákona č. 306/2009 Sb. (dnem 1. 1. 2010), Okresní soud v Mladé Boleslavi rozhodl podle § 419 tr. zákoníku usnesením ze dne 13. 1. 2010, sp. zn. 3 T 14/2009, že se obviněnému J. P. poměrně zkracuje trest, který mu byl uložen trestním příkazem Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 16. 2. 2009, sp. zn. 3 T 14/2009, a to tak, že výrok o trestu obecně prospěšných prací zůstává nezměněn a trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel se zkracuje z výměry 1 roku na výměru 8 měsíců. Týmž usnesením bylo zároveň rozhodnuto o tom, že podle § 90 odst. 1 tr. zákoníku se u obviněného podmíněně upouští od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel všech druhů a podle § 90 odst. 2 tr. zákoníku mu byla stanovena zkušební doba v trvání 18 měsíců.

Proti tomuto usnesení ohledně obou jeho výroků podal státní zástupce v zákonné lhůtě stížnost v neprospěch obviněného. O ní rozhodl Krajský soud v Praze usnesením ze dne 16. 2. 2010, sp. zn. 13 To 45/2010, tak, že podle § 149 odst. 1 písm. b), odst. 3 tr. ř. částečně zrušil napadené usnesení ve výroku o podmíněném upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel všech druhů a soudu prvního stupně uložil, aby v rozsahu tohoto zrušení věc znovu projednal a rozhodl.

Usnesení Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 13. 1. 2010, sp. zn. 3 T 14/2009, tak nabylo právní moci dne 16. 2. 2010 v části, v níž bylo podle § 419 tr. zákoníku rozhodnuto o poměrném zkrácení výměry trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel všech druhů z výměry 1 roku na dobu 8 měsíců.

Proti této části posledně citovaného usnesení Okresního soudu v Mladé Boleslavi ve spojení s potvrzující částí usnesení Krajského soudu v Praze podala ministryně spravedlnosti stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného J. P. Podle jejího názoru uvedenými rozhodnutími došlo k porušení zákona v ustanovení § 419 tr. zákoníku ve spojení s ustanovením § 73 odst. 1 tr. zákoníku, protože z hmotněprávní ani procesněprávní úpravy trestního práva nevyplývá, že by v případě poměrného zkrácení uloženého úhrnného nebo souhrnného trestu byl soud oprávněn stanovit takovou výměru zkráceného trestu, která by byla pod dolní hranicí zákonné trestní sazby. Takto snížený trest zákazu činnosti je podle ministryně spravedlnosti nezákonným trestem, neboť trestní zákon ani nový trestní zákoník nepřipouští uložení trestu zákazu činnosti, jehož výměra by nerespektovala zákonem vymezenou dolní hranici v trvání 1 roku.

V trestním zákoně ani v novém trestním zákoníku přitom nejsou upraveny žádné zákonné možnosti, které by soudu dovolovaly nerespektovat nejvyšší nebo nejnižší hranici trestní sazby trestu zákazu činnosti. U tohoto druhu trestu není možné uplatnit ani analogicky ustanovení § 40 tr. zák., resp. § 58 tr. zákoníku, které se týká pouze mimořádného snížení trestu odnětí svobody, a nikoli jiných druhů trestů. Jedinou možností zmírnění výměry uloženého trestu zákazu činnosti jsou ustanovení § 61 odst. 2 tr. zák., resp. § 90 tr. zákoníku, o podmíněném upuštění od výkonu zbytku tohoto trestu. Z dikce uvedených ustanovení ovšem nevyplývá, že by soud rozhodující podle § 419 tr. zákoníku o poměrném zkrácení uloženého trestu zákazu činnosti mohl stanovit jeho výměru pod dolní hranici zákonné trestní sazby.

Podle ministryně spravedlnosti je do určité míry obdobná situace při postupu podle § 370 odst. 1 tr.

ř. v případě změny výměry trestu v důsledku amnestie vyhlášené prezidentem republiky. I když i zde se stanoví přiměřený trest za trestné činy nedotčené amnestií, ani v uvedeném případě není zákonný prostor pro případné snížení přiměřeného trestu pod dolní hranici trestní sazby stanovené pro jiný druh trestu, než je trest odnětí svobody.

Z uvedených důvodů ministryně spravedlnosti navrhla Nejvyššímu soudu, aby vyslovil namítané porušení zákona ve prospěch obviněného J. P.

Nejvyšší soud po přezkoumání věci dospěl k závěru, že nebyl porušen zákon.

Jak vyplývá z odůvodnění usnesení Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 13. 1. 2010, sp. zn. 3 T 14/2009, obviněný J. P. v době rozhodování okresního soudu ještě nevykonal trest zákazu činnosti, který mu byl uložen ve výměře 1 roku. Pokud jde o trest obecně prospěšných prací, který mu byl uložen spolu s trestem zákazu činnosti, obviněný ho vykonal dne 20. 5. 2009. Podle § 419 tr. zákoníku tedy v daném případě přicházelo v úvahu pouze poměrné zkrácení nevykonaného trestu zákazu činnosti, a proto, byť byl tento trest uložen na samé dolní hranici zákonné trestní sazby, musel ho soud zkrátit, přičemž přiměřenou výměru trestu zákazu činnosti stanovil soud prvního stupně na dobu 8 měsíců. Krajský soud v Praze rozhodující o stížnosti státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Mladé Boleslavi ve svém usnesení dovodil, že okresní soud postupoval v souladu s ustanovením § 419 tr. zákoníku, protože musel rozhodnout o poměrném zkrácení uloženého a v té době ještě nevykonaného trestu, když správně reagoval na skutečnost, že od 1. 1. 2010 trestný čin řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák. již není trestným činem. Okresní soud tedy podle názoru soudu druhého stupně nepochybil, pokud vyměřil délku poměrně zkráceného trestu zákazu činnosti pod dolní hranici zákonné trestní sazby. Podle Krajského soudu v Praze sice názor státního zástupce ohledně nemožnosti poměrně zkrátit uložený trest pod dolní hranici trestní sazby je na první pohled logický, avšak okresní soud neměl v tomto případě jinou volbu, než realizovat požadavek ustanovení § 419 tr. zákoníku o poměrném zkrácení úhrnného trestu, neboť citované ustanovení nepřipouští jiný výklad.

Nejvyšší soud souhlasí s postupem soudů nižších stupňů a připomíná, že pokud soud postupuje podle § 419 tr. zákoníku, nejedná se o standardní ukládání trestu, při němž je nutné respektovat všechna kritéria vyplývající z platné zákonné úpravy při stanovení toho či onoho druhu trestu a jeho výměry. V daném případě soud bez dalšího aplikuje vůli zákonodárce, která vyplývá z citovaného zákonného ustanovení, a to za podmínek v něm uvedených. Jestliže je soud povinen v takovém případě zkrátit trest, musí tak postupovat bez ohledu na druh trestu a jeho sazbu vymezenou v příslušném právním předpise.

Vzájemným poměrem závažnosti ve smyslu § 419 tr. zákoníku se přitom rozumí poměr závažnosti činů, které již nejsou trestné podle trestního zákoníku, a trestných činů ostatních, které jsou trestné i podle nové hmotněprávní úpravy. Porovnává se zde nejen tzv. typová závažnost trestných činů vyjádřená trestní sazbou trestu odnětí svobody, ale hodnotí se též konkrétní závažnost těchto trestných činů. Výsledkem by mělo být stanovení takového trestu, který by byl jinak ukládán obviněnému v případě, že by byl odsuzován jen za trestné činy, které zůstaly trestnými i podle trestního zákoníku. V případech, kdy konkrétní závažnost posuzovaného činu je zřetelně nižší než jeho závažnost typová, nelze vyloučit možnost zkrácení trestu i pod dolní hranici zákonné sazby, a to i bez ohledu na použití speciálních ustanovení týkajících se snížení výměry trestu. Takový právní názor již Nejvyšší soud v minulosti zaujal (viz k tomu přiměřeně rozhodnutí pod č. 29/1991 Sb. rozh. tr.).

Proto podle názoru Nejvyššího soudu nelze argumentovat neexistencí zákonných ustanovení pro mimořádné snížení trestu zákazu činnosti pod dolní hranici jeho sazby, případně ustanovením § 370 odst. 1 tr. ř., jak to činí ministryně spravedlnosti. Jak vyplývá z citovaného judikátu Nejvyššího

soudu, výměru trestu bylo možné stanovit pod dolní hranicí jeho trestní sazby v případech, když podle § 2 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, soud stanovil přiměřený trest podle vzájemného poměru závažnosti za trestné činy nedotčené soudní rehabilitací. Jde o obdobný postup, jako když podle § 370 odst. 1 tr. ř. soud stanoví podle vzájemného poměru závažnosti přiměřený trest za trestné činy nedotčené amnestií prezidenta republiky. Jedná se tudíž o podobnou procesní situaci, v níž je nutné obviněnému nově stanovit (nikoli uložit) trest s ohledem na změněné zákonné podmínky, a to pouze s tím rozdílem, že v prvním z uvedených případů vyplynula tato povinnost z přijatého zákona o soudní rehabilitaci a v druhém případě jde o důsledek rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii. Rozhodně tedy není vyloučeno použití zmíněného postupu i v případech stanovení trestu obviněnému podle § 370 odst. 1 tr. ř.

V ustanovení § 419 tr. zákoníku pak zákonodárce dokonce nepoužil výraz „soud stanoví“, ale použil kategorické slovní spojení „soud zkrátí“. Z toho je možné dovodit, že zákonodárce ponechal na úvaze soudu pouze rozhodnutí, o kolik bude obviněnému trest zkrácen, nikoli vlastní rozhodnutí o tom, zda bude obviněnému trest zkrácen či nikoli, a to i kdyby mu byl původně uložen trest na samé dolní hranici zákonné trestní sazby.

Pokud tedy Okresní soud v Mladé Boleslavi a po něm i Krajský soud v Praze při postupu podle § 419 tr. zákoníku dospěly k závěru, že u obviněného J. P. byly splněny zákonné podmínky pro zkrácení trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel všech druhů pod dolní hranici trestní sazby, a to na 8 měsíců, nejde o postup či rozhodnutí v rozporu se zákonem.

Nejvyšší soud tedy dospěl k opačnému závěru než ministryně spravedlnosti v podané stížnosti pro porušení zákona, když shledal, že napadenou částí usnesení Krajského soudu v Praze ani příslušným výrokem jemu předcházejícího usnesení Okresního soudu v Mladé Boleslavi nebyl ve prospěch obviněného J. P. zákon porušen. Proto Nejvyšší soud podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl stížnost pro porušení zákona jako nedůvodnou.